

IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ

6. KLASEI

2009. gada 19. maijā

SKOLĒNA DARBA LAPA

1. daļa

1. variants

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Lasīšana

Izlasi tekstu un izpildi uzdevumus!

Andra un Mārītes māmiņai bija lādīte ar saktām. Tās bija vienīgā piemiņa no Latvijas, ko viņa paņēma līdzi, dodoties trimdā. Bērni bieži vien pārcilāja saktas. Katra no tām bija citādāka – dažas bija apaļas, cita atgādināja šaujamo stopu, vēl kāda izskatījās pēc pakava. Viena sakta bija darināta no dzintara, dažas bija misiņa un bronzas, bet vairums sudraba. Māmiņa apgalvoja, ka katra no tām saistās ar kādu notikumu latviešu tautas dzīvē. Reiz kādā vakarā, kad pieaugušo nebija mājās, senās rotas bērniem atklāja savus stāstus un vēsturi. Lūk, kā tas notika.

Pacēlās lādītes vāks, un no tās izkāpa dzintara sakta. Lepni pagrozījusies, tā paziņoja: „Mēs, saktas, esam sena tērpa sastāvdaļa, ko pazina jau 16. gs. p. m. ē. Mūsu vissenākā forma ir tērpa saspraužamā adata. Vēlāk tā pārtop saktā, bet saglabā savu sākotnējo nozīmi. Ar saktām varēja saspraust apģērbu, tās varēja izmantot arī jostu savienošanai. Mūsu pirmsākumi rodami novados ap Adrijas jūru. Es, dzintara ripas sakta, esmu cēlusies senajā Prūsijā. Divtūkstoš gadus pirms Kristus dzimšanas viņņu izskalotos dzintara gabalus rotkaļi izveidoja saules rata formā, jo senprūši tajos laikos pielūdza sauli. Gar manām malām iekala līkločus, bet vidū izkala caurumu.”

Pārējās saktas sarosījās: „Runā saprotamāk, mēs neprotam prūšu valodu! Un vispār tev nebūtu te jāatrodas. Kāds tad tev sakars ar latviešiem?”

„Prūši, latvieši un lietuvieši ir baltu tautas, tāpēc vēsture sākotnēji kopīga,” paskaidroja dzintara ripas sakta.

„Varētu šķist, ka dzintara sakta bija vienīgā visā pasaulē! Nē, pirms 2 tūkstošiem gadu parādījāmies mēs, stopa saktas. Mūs valkāja kā vīrieši, tā sievietes. Laikā no 5. līdz 8. gadsimtam bijām iekarojušas visu tagadējo Latvijas teritoriju. Mūs nēsāja vēl 11. gadsimtā.”

Te ierunājās pakavsakta: „Mūsu cilts ir ļoti cienījama. Ilgā mūža dēļ varam nostāties blakus stopa saktām. Mūs sāka kalt 8. gadu simtenī, bet par **ziedu laiku** uzskatām 10.–13. gadsimtu. Sākumā mūs valkāja sievietes un vīrieši, vēlāk – tikai sievietes. Beidzami mūsu cilts pārstāvji sastopami vēl 17. gadsimtā.”

„Ko nu, ko nu! Ne jums abām mirdzuma, ne daiļuma. Paskatieties uz mani!” atskanēja sudraba saktas balss. „Esmu jaunākā un arī pazīstamākā no jums.” No šīs saktas stāstītā bērni uzzināja, ka 18. un 19. gadsimtā nav nevienas ģimenes, kurai nebūtu kādas sudraba saktiņas. Tās lieto gan kreklu, gan villaiņu saspraušanai. Kreklu saktas nēsājuši kā vīrieši, tā sievietes. Saktu valkāšana šajā laikā bijusi stingri noteikta: krekliem sprauda mazās, apaļās, bet villainēm sievietes izmantoja lielās, apaļās burbuļsaktas – uz apaļa pamata uzlikti astoņi vai desmit puslodei līdzīgi burbuļi.

Visjaunākās saktas formas, kas parādās 19. gs., ir sirdsveida ar piekariņiem. Tās īpaši patika kurzemniecēm un zengalietēm.

Šajā vakarā Mārīte un Andris pirmo reizi dzirdēja arī vārdu *kniepķens*.

Kas tas ir? Dienvidkurzemes sakta, ko veido divas ar metāla stieplīti saistītas puslodītes.

Savs stāsts bija arī lāča zoba saktai un četrstūra saktai. „Mēs esam latviešu karavīru saktas, kuras parādījās apģērbā 13. gadsimtā. Esam pavisam vienkāršas un domātas aizsardzībai, tāpēc ar īpašu greznumu neizceļamies. Abas mūs rotā uzraksts AVE MARIA, kas nozīmē – *Esi sveicināta, Marija*,” skaidroja sakta ar piekārtu lāča ilkni. „Mans saimnieks ticēja, ka tā pasargāsies no nelaimēm.”

Daudz interesanta varētu pastāstīt arī pārējās saktas, bet tas lai paliek citām reizēm. Latvijas vēsture nav vienā vakarā izstāstāma.

(Pēc E. Dunsdorfa.)

1. Uzraksti atbilstošu virsrakstu tikko lasītajam fragmentam! Pamato savu izvēli! (2 punkti)

_____

_____

Aizpilda skolotājs:

1. _____

2. Mini 2 iemeslus, kādēļ cilvēku apgērbā parādījās saktas! (2 punkti)

- _____
- _____

2. _____

3. Aizpildi tabulu! (5 punkti)

Saktas veids	Rašanās laiks	Valkātāji
	pirms divtūkstoš gadiem	
	8. gs.	
kniepķens		sievietes

3. _____

4. Pabeidz teikumu! (1 punkts)

Kniepķens ir _____.

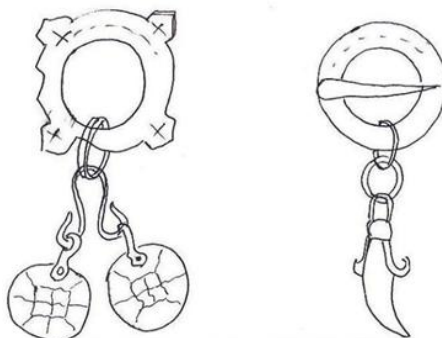
4. _____

5. Izvēlies pareizo atbildi un pasvīturo to! (2 punkti)

Vissenākās saktas atrastas	Villaines sasprauž ar
<ul style="list-style-type: none"> • Latvijā • Prūsijā • novados ap Adrijas jūru 	<ul style="list-style-type: none"> • burbuļsaktām • dzintara saktām • mazām, apaļām sudraba saktiņām

5. _____

6. Katrai saktai pieraksti nosaukumu! (5 punkti)

_____

Uzraksti 3 abu saktu kopīgās iezīmes, izmantojot tekstā sniegto informāciju!

1. _____
2. _____
3. _____

6. _____

7. Uzraksti vienu sinonīmu katram no dotajiem vārdiem! (2 punkti)

Daijums – _____

Paskatīties – _____

7. _____

8. Izskaidro tekstā izcelto vārdu savienojumu! (1 punkts)

Ziedu laiki – _____

8. _____

Kopā par lasīšanu:

Klausīšanās1. uzdevums (6 punkti). **Izlasi jautājumus!** (Laiks – 1 min.)**Klausies tekstu „Saglabāsim Latvijas kāpas!” un atbildi uz jautājumiem!**

(Teksts skanēs divas reizes.)

1. Cik gara ir Baltijas jūras piekraste Latvijā? _____

1. _____

2. Ar kuru valstu piekrastēm savienota mūsu kāpu josla? _____

2. _____

3. Kas veicināja Kurzemes piekrastes saglabāšanu? _____

3. _____

4. Kāpēc sākās strauja kāpu biotopa iznīcināšana? _____

4. _____

5. Kāpēc jāievēro kāpu aizsardzības noteikumi? _____

5. _____

6. Kāpēc kāpas ir jāsaglabā? _____

6. _____

Kopā par 1. uzd.:

2. uzdevums (14 punkti). **Izlasi uzdevumus!** (Laiks – 1 min.)

Klausies tekstu „Vasara nav aiz kalniem” un izpildi uzdevumus! (Teksts skanēs divas reizes.)

1.–6. Pabeidz teikumus!

1. Lašu migrēšanas laikā var priecāties, kā zivis _____

1. _____

2. Kūku ceļā *Priednieki* var degustēt kūkas, ja _____

2. _____

3. Spēļu kāršu muzejs ir nozīmīgs ar to, ka _____

3. _____

4. Realitātes izrādē *Aiz restēm* iespējams _____

4. _____

5. Spiegu spēlē komanda var uzvarēt tikai tad, ja _____

5. _____

6. Abavu Sabilē var šķērsot _____

6. _____

7.–12. Aizpildi tabulu!

Pilsēta	Pilsētai raksturīgie apzīmētāji	Tavuprāt, interesantākais pilsētā
		Ventas rumba
Liepāja		
	Ieļļu pilsētiņa	

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

13.–14. Atbildi uz jautājumu!

Uz kuru no piedāvātajām pilsētām tu gribētu braukt? Kāpēc?

_____

13. _____

_____

14. _____

_____

_____

Kopā par
2. uzd.:

_____

Kopā par
klausīšanos:

_____

IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ**6. KLASEI****2009. gada 19. maijā****SKOLĒNA DARBA LAPA****1. daļa****2. variants**

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Lasīšana***Izlasi tekstu un izpildi uzdevumus!***

Andra un Mārītes māmiņai bija lādīte ar saktām. Tās bija vienīgā piemiņa no Latvijas, ko viņa paņēma līdzi, dodoties trimdā. Bērni bieži vien pārcilāja saktas. Katra no tām bija citādāka – dažas bija apaļas, cita atgādināja šaujamo stopu, vēl kāda izskatījās pēc pakava. Viena sakta bija darināta no dzintara, dažas bija misiņa un bronzas, bet vairums sudraba. Māmiņa apgalvoja, ka katra no tām saistās ar kādu notikumu latviešu tautas dzīvē. Reiz kādā vakarā, kad pieaugušo nebija mājās, senās rotas bērniem atklāja savus stāstus un vēsturi. Lūk, kā tas notika.

Pacēlās lādītes vāks, un no tās izkāpa dzintara sakta. Lepni pagrozījusies, tā paziņoja: „Mēs, saktas, esam sena tērpa sastāvdaļa, ko pazina jau 16. gs. p. m. ē. Mūsu vissenākā forma ir tērpa saspraužamā adata. Vēlāk tā pārtop saktā, bet saglabā savu sākotnējo nozīmi. Ar saktām varēja saspraust apģērbu, tās varēja izmantot arī jostu savienošanai. Mūsu pirmsākumi rodami novados ap Adrijas jūru. Es, dzintara ripas sakta, esmu cēlusies senajā Prūsijā. Divtūkstoš gadus pirms Kristus dzimšanas viņu izskalotos dzintara gabalus rotkaļi izveidoja saules rata formā, jo senprūši tajos laikos pielūdza sauli. Gar manām malām iekala līkločus, bet vidū izkala caurumu.”

Pārējās saktas sarosījās: „Runā saprotamāk, mēs neprotam prūšu valodu! Un vispār tev nebūtu te jāatrodas. Kāds tad tev sakars ar latviešiem?”

„Prūši, latvieši un lietuvieši ir baltu tautas, tāpēc vēsture sākotnēji kopīga,” paskaidroja dzintara ripas sakta.

„Varētu šķist, ka dzintara sakta bija vienīgā visā pasaulē! Nē, pirms 2 tūkstošiem gadu parādījāmies mēs, stopa saktas. Mūs valkāja kā vīrieši, tā sievietes. Laikā no 5. līdz 8. gadsimtam bijām **iekarojušas** visu tagadējo Latvijas teritoriju. Mūs nēsāja vēl 11. gadsimtā.”

Te ierunājās pakavsakta: „Mūsu cilts ir ļoti cienījama. Ilgā mūža dēļ varam nostāties blakus stopa saktām. Mūs sāka kalt 8. gadu simtenī, bet par ziedu laiku uzskatām 10.–13. gadsimtu. Sākumā mūs valkāja sievietes un vīrieši, vēlāk – tikai sievietes. Beidzamie mūsu cilts pārstāvji sastopami vēl 17. gadsimtā.”

„Ko nu, ko nu! Ne jums abām mirdzuma, ne daiļuma. Paskatieties uz mani!” atskanēja sudraba saktas balss. „Esmu jaunākā un arī pazīstamākā no jums.” No šīs saktas stāstītā bērni uzzināja, ka 18. un 19. gadsimtā nav nevienas ģimenes, kurai nebūtu kādas sudraba saktiņas. Tās lieto gan kreklu, gan villaiņu saspraušanai. Kreklu saktas nēsājuši kā vīrieši, tā sievietes. Saktu valkāšana šajā laikā bijusi stingri noteikta: krekliem sprauda mazās, apaļās, bet villainēm sievietes izmantoja lielās, apaļās burbuļsaktas – uz apaļa pamata uzlikti astoņi vai desmit puslodei līdzīgi burbuļi.

Visjaunākās saktas formas, kas parādās 19. gs., ir sirdsveida ar piekariņiem. Tās īpaši patika kurzemniecēm un zemgalietēm.

Šajā vakarā Mārīte un Andris pirmo reizi dzirdēja arī vārdu *kniepķens*.

Kas tas ir? Dienvidkurzemes sakta, ko veido divas ar metāla stieplīti saistītas puslodītes.

Savs stāsts bija arī lāča zoba saktai un četrstūra saktai. „Mēs esam latviešu karavīru saktas, kuras parādījās apģērbā 13. gadsimtā. Esam pavisam vienkāršas un domātas aizsardzībai, tāpēc ar īpašu greznumu neizceļamies. Abas mūs rotā uzraksts AVE MARIA, kas nozīmē – *Esi sveicināta, Marija*,” skaidroja sakta ar piekārtu lāča ilkni. „Mans saimnieks ticēja, ka tā pasargāsies no nelaimēm.”

Daudz interesanta varētu pastāstīt arī pārējās saktas, bet tas lai paliek citām reizēm. Latvijas vēsture nav vienā vakarā izstāstāma.

(Pēc E. Dunsdorfa.)

1. Uzraksti atbilstošu virsrakstu tikko lasītajam fragmentam! Pamato savu izvēli! (2 punkti)

_____

_____

Aizpilda skolotājs:

1. _____

2. Mini 2 iemeslus, kādēļ cilvēku apģērbā parādījās saktas! (2 punkti)

- _____
- _____

2. _____

3. Aizpildi tabulu! (5 punkti)

Saktas veids	Rašanās laiks	Valkātāji
	pirms divtūkstoš gadiem	
		sākumā gan vīrieši, gan sievietes, vēlāk – tikai sievietes
kniepķens		sievietes

3. _____

4. Pabeidz teikumu! (1 punkts)

Kniepķens ir _____ .

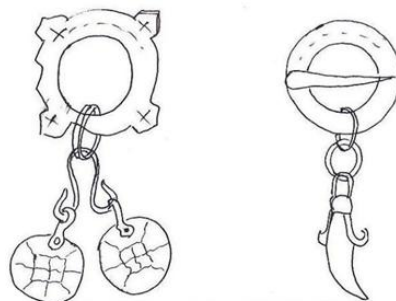
4. _____

5. Izvēlies pareizo atbildi un pasvīturo to! (2 punkti)

Vissenākās saktas atrastas	Kreklus sasprauž ar
<ul style="list-style-type: none"> • Latvijā • novados ap Adrijas jūru • Prūsijā 	<ul style="list-style-type: none"> • mazām, apaļām sudraba saktiņām • dzintara saktām • burbuļsaktām

5. _____

6. Katrai saktai pieraksti nosaukumu! (5 punkti)

_____

_____

Uzraksti 3 abu saktu kopīgās iezīmes, izmantojot tekstā sniegto informāciju!

1. _____
2. _____
3. _____

6. _____

7. Uzraksti vienu sinonīmu katram no dotajiem vārdiem! (2 punkti)

Mirdzums – _____

Valkāt – _____

7. _____

8. Izskaidro tekstā izcelto vārdu savienojumu! (1 punkts)**Saktas iekarojušas** (Latvijas teritoriju) – _____

8. _____

Kopā par
lasīšanu:**Klausīšanās**1. uzdevums (6 punkti). **Izlasi jautājumus!** (Laiks – 1 min.)**Klausies tekstu „Saglabāsim Latvijas kāpas!” un atbildi uz jautājumiem!**
(Teksts skanēs divas reizes.)

1. Cik gara ir kāpu josla Latvijā? _____

1. _____

2. Kuras valstis ar Latviju savieno jūras krasts? _____

2. _____

3. Kas veicināja Kurzemes piekrastes saglabāšanu? _____

3. _____

4. Kāpēc sākās kāpu biotopa iznīcināšana? _____

4. _____

5. Kāpēc jāievēro kāpu aizsardzības noteikumi? _____

5. _____

6. Kāpēc kāpas ir jā saglabā? _____

6. _____

Kopā par
1. uzd.:

2. uzdevums (14 punkti). **Izlasi uzdevumus!** (Laiks – 1 min.)

Klausies tekstu „Vasara nav aiz kalniem” un izpildi uzdevumus! (Teksts skanēs divas reizes.)

1.–6. Pabeidz teikumus!

1. Laši lēkā un vīzuļo saulē virs Ventas rumbas (kad?) _____
2. Kurzemes peintbola parkā un meža mācību takā *Ozolu biotops* piedāvā piedalīties vairāk nekā _____.
3. Baltijas garākais pazemes alu labirints ir _____
4. Ja gribat izjust pamatīgu adrenalīna pieplūdumu, Ziemeļu fortos gaida ekskursija _____
5. Spiegu spēlē komanda var uzvarēt tikai tad, ja _____
6. Ar „trulīti” Sabilē var šķērsot _____

7.–12. Aizpildi tabulu!

Pilsēta	Pilsētai raksturīgie apzīmētāji	Tavuprāt, interesantākais pilsētā
		ķieģeļu tilts
	mūziķu un mākslinieku pilsēta	
Sabile		

13.–14. Atbildi uz jautājumu!

Uz kuru no piedāvātajām pilsētām tu gribētu braukt? Kāpēc?

_____

_____

_____

_____

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

13. _____

14. _____

Kopā par
2. uzd.:

_____

Kopā par
klausīšanos:

_____

IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2009. gada 19. maijā
SKOLĒNA DARBA LAPA
 2. daļa
 1. variants

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

Valodas kompetence

Izlasi tekstu un veic uzdevumus!

Kultūrvēsturiskie novadi

*Tētis man jautāja Vai tu zini cik novadu veidoja Latviju pirmās brīvvalsts laikā
 Zinu gan lepmi atbildēju četri savstarpēji atšķirīgi kultūrvēsturiski novadi
 Tu gan bērns esi gudrs tētis piebilda*

Mani interesē Kurzemes vēsture, tāpēc varu par to pastāstīt.

Es zinu, ka Kurzemes novadā ietilpst seno kuršu un lībiešu zemes – Bandava, Ventava, Vanema, Piemare, Duvzare. Novada ziemeļos dzīvoja lībieši. 16. gadsimtā Kurzeme bija saimnieciski attīstītākā Latvijas teritorijas daļa. Kurzemei bija cieši tirdznieciskie sakari ar ārvalstīm. Tas paman__ms novada tautastērpu bagātīgajās rotās un košajos, savdabīgajos rakstos.

Lielas un bagātas bija arī Kurzemes zemnieku sētas.

Mūsdienās Kurzemē ir ievērojamākās Latvijas ostas – Ventspils un Liepāja.

Interesanti ir šādi apskatāmie objekti: valtaiķu baznīca, kapsēdes dižakmens, pūsēnu kāpa bernātos, kas ir viena no au__stākajām kāpām Latvijā, jaņa rozentāla muzejs saldū u.c.

(Pēc ceļvežu materiāliem.)

- 1. Liec pieturzīmes slīprakstā izceltajā teksta fragmentā! (6 punkti)**
- 2. Svītriņas vietā ievieto trūkstošo burtu! (2 punkti)**
- 3. Teksta pēdējā teikumā labo īpašvārdu pareizrakstības kļūdas! (4 punkti)**
- 4. Iesaisti vārdu akmens vienkāršā paplašinātā teikumā tā, lai tas būtu vienskaitļa ģenitīva locījumā! (2 punkti)**

_____

_____

- 5. Uzraksti, kā mūsdienās sauc Kurzemes un Zemgales iedzīvotājus! (2 punkti)**

Kurzemes iedzīvotāji – _____

Zemgales iedzīvotāji – _____

Aizpilda skolotājs:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5.1. _____

5.2. _____

6. Nosaki, cik burtu un cik skaņu ir vārdos! (2 punkti)

N.p.k.	Analizējamais vārds	Burtu skaits	Skaņu skaits
1.	apdzīvota		
2.	saimnieciski		

6. _____

7. Pārveido teksta pirmo teikumu netiešajā runā! (2 punkti)

---

7. _____

**Kopā par
valodas
kompetenci:**

_____

IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2009. gada 19. maijā
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa
2. variants

Vārds _____
 Uzvārds _____
 Klase _____
 Skola _____

Valodas kompetence

Izlasi tekstu un veic uzdevumus!

Kultūrvēsturiskie novadi

Tētis man jautāja Vai tu zini kā vēl šodien sauc seno baltu cilšu apdzīvotās teritorijas

Zinu gan tēti jo skolā mums par to mācīja paskaidroju

Novadi atšķiras cits no cita ar vēstures gaitu es turpināju saimniekošanas tradīcijām valodas īpatnībām un tautas paražām

Man patīk Vidzemes novads, tāpēc varu par to pastāstīt.

Vidzeme ir lielākais un gleznainākais Latvijas novads. Jau senatnē tajā ietilpa latgaļu zemes Tālava, Koknese, daļa Atzeles un Jersikas, kā arī lībiešu zemes Rīgas līča austrumu piekrastē. Seno latgaļu vēstures liecības glabā Lielvārdes, Kokneses, Turaidas un Krimuldas pilsdrupas. Īpaši savdabīga ir Āraišu ezerpils.

Vidzemē **atrod__s** Latvijas **au__stākie** kalni, tur ir visvairāk nokrišņu, ilgāk saglabājas sniega sega.

Mūsdienās nozīmīgākās šī novada pilsētas ir Sigulda, Cēsis, Valmiera.

Vidzemē apskatāmi tādi objekti kā lauču dižakmens, jūrskolas muzejs ainažos, mazsalacas skaņaiskalns, rūdofla blaumaņa muzejs ērgļos.

(Pēc ceļvežu materiāliem.)

1. Liec pieturzīmes slīprakstā izceltajā teksta fragmentā! (6 punkti)

2. Svītriņas vietā ievieto trūkstošo burtu! (2 punkti)

3. Teksta pēdējā teikumā labo īpašvārdu pareizrakstības kļūdas! (4 punkti)

4. Iesaisti vārdu *akmens* vienkāršā paplašinātā teikumā tā, lai tas būtu vienskaitļa ģenitīva locījumā! (2 punkti)

_____

_____

5. Uzraksti, kā mūsdienās sauc Vidzemes un Latgales iedzīvotājus! (2 punkti)

Vidzemes iedzīvotāji – _____

Latgales iedzīvotāji – _____

Aizpilda skolotājs:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5.1. _____

5.2. _____

6. Nosaki, cik burtu un cik skaņu ir vārdos! (2 punkti)

N.p.k.	Analizējamais vārds	Burtu skaits	Skaņu skaits
1.	austrumu		
2.	gleznainākais		

6. _____

7. Pārveido teksta pirmo teikumu netiešajā runā! (2 punkti)

---

7. _____

**Kopā par
valodas
kompetenci:**

_____

Rakstīšana (*20 punkti*)

Uzraksti vēstījumu vai aprakstu par vienu no piedāvātajiem tematiem!

(Apjoms – 150 vārdu.)

- Mana Latvija.
- Latvijas daba.
- Viena diena manā pilsētā (pagastā).

Uzmetums.

Tirraksts.

_____

Lined area for writing.

**IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2009. gada 19. maijā
ATBILŽU LAPA**

Lasīšana

Uzd.	Jaut.	1. variants	Jaut.	2. variants
		Pareizā atbilde		Pareizā atbilde
1.	1.1.	Saktas/ saktu stāsti (varianti) Loģisks pamatojums		
	1.2.			
2.	2.1.	Apģērbu saspraušanai Jostu savienošanai (aizsardzībai, skaistumam)		
	2.2.			
3.	3.1.	stopa saktas		
	3.2.	sievietes un vīrieši		
	3.3.	pakavsaktas		
	3.4.	(sākumā) gan vīrieši, gan sievietes (vēlāk tikai sievietes)	3.4.	8. gs.
	3.5.	19. gs		
4.		Dienvidkurzemes sakta (sirdsveida sakta ar piekariņu)		
5.	5.1.	novados ap Adrijas jūru		
	5.2.	burbuļsaktām		mazām, apaļām saktiņām
6.	6.1.	Četrstūra sakta		
	6.2.	Lāča zoba sakta		
	6.3.	Karavīru saktas		
	6.4.	Domātas aizsardzībai		
	6.5.	Abām uzraksts AVE MARIA (piekariņi, ir vienkāršas)		
7.	7.1.	skaistums	7.1.	spožums
	7.2.	palūkoties	7.2.	nēsāt
8.		uzplaukuma laiks (varianti)	8.	saktas izplatījušās

Klausīšanās

Uzd.	Jaut.	1. variants	2. variants
		Pareizā atbilde	Pareizā atbilde
1.	1.	Vairāk nekā 500 km	
	2.	Lietuva, Igaunija	
	3.	Slēgtā pierobežas zona	
	4.	Brīva iekļūšana kāpu joslā	
	5.	Lai pasargātu kāpas (biotopu) no iznīcības	
	6.	Unikāls dabas mantojums	
2.	1.	lec un vīzuļo saulē virs Ventas rumbas	migrēšanas laikā
	2.	iepriekš piesakās	15 atrakcijās
	3.	ir vienīgais šāda veida muzejs Baltijā	Riežupes smilšu alas
	4.	justies kā cietumniekam, nakšņot kamerās	ar lāpām pazemes labirintos
	5.	darbojas saliedēti	
	6.	ar „trulīti”	Abavu
	7.	Kuldīga	Kuldīga
	8.	iespējami varianti	iespējami varianti
	9.	iespējami varianti	Liepāja
	10.	iespējami varianti	iespējami varianti
	11.	Sabile	iespējami varianti
	12.	iespējami varianti	iespējami varianti
	13.	iespējami varianti	iespējami varianti
	14.	iespējami varianti	iespējami varianti
Pareizrakstību lasīšanas un klausīšanās prasmes pārbaudes uzdevumos nevērtē.			

Valodas kompetence

Uzd.	1. variants	2. variants
	Pareizā atbilde	Pareizā atbilde
1.	Tētis man jautāja: „Vai tu zini, cik novadu veidoja Latviju pirmās brīvvalsts laikā?” „Zinu gan,” lepnī atbildēju, „četri savstarpēji atšķirīgi kultūrvēsturiski novadi.” „Tu gan, bērns, esi gudrs,(!)” tētis piebilda.	Tētis man jautāja: „Vai tu zini, kā vēl šodien sauc seno baltu cilšu apdzīvotās teritorijas?” „Zinu gan, tēti, jo skolā mums par to mācīja,” paskaidroju. „Novadi atšķiras cits no cita ar vēstures gaitu,” es turpināju, „saimniekošanas tradīcijām, valodas īpatnībām un tautas paražām.”
2.	pamanāms, augstākajām	atrodas, augstākie
3.	Valtaiķu baznīca, Kapsēdes dižakmens, Pūsēnu kāpa Bernātos, Jaņa Rozentāla muzejs Saldū	Lauču dižakmens, Jūrskolā muzejs Ainažos, Mazsalacas Skaņaiskalns, Rūdolfa Blaumaņa muzejs Ērgļos
4.	Varianti	
5.	kurzemnieki	vidzemnieki
	zemgalieši	latgalieši
6.	9 un 8	8 un 7
	12 un 10	13 un 11
7.	Tētis man jautāja, vai es zinot, cik novadu veidoja Latviju pirmās brīvvalsts laikā.	Tētis man jautāja, vai es zinot, kā vēl šodien sauc seno baltu cilšu apdzīvotās teritorijas.

IESKAITE LATVIEŠU VALODĀ
6. KLASEI
2009. gada 19. maijā
DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

Vērtēšanas kritēriji

Par katru pareizu atbildi – 1 punkts.

1. daļa

Lasīšana	1.	Par atbilstošu teksta virsrakstu – 1 p. Par argumentētu komentāru – 1 p.	2
	2.	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	2
	3.	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	5
	4.	Par pareizu vārda nozīmes skaidrojumu – 1 p.	1
	5.	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	2
	6.	Par katra pareiza nosaukuma uzrakstīšanu – 1 p. Par katras atbilstošas iezīmes uzrakstīšanu – 1 p.	5
	7.	Par pareizu atbildi – 1 p.	2
	8.	Par pareizu vārdu savienojumu nozīmes skaidrojumu – 1 p.	1
Kopā			20

Klausīšanās	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	20
--------------------	----------------------------------	-----------

2. daļa

Valodas kompetence	1.	Par katru teikumu, kurā pareizi saliktas pieturzīmes – 2 p. Ja pieļauta 1 kļūda – 1 p. Ja pieļautas 2 un vairāk kļūdu – 0 p. (<i>Jāņem vērā pāra pieturzīmes.</i>)	6
	2.	Par katru pareizi ierakstītu burtu – 1 p.	2
	3.	Par katru pareizu vārdu savienojumu (vietas norādi) – 1 p.	4
	4.	Par atbilstošu uzdevuma nosacījumiem izveidotu teikumu – 1 p. Par gramatiski pareizi uzrakstītām vārdformām – 1 p.	2
	5.	Par katru pareizi uzrakstītu vārdu – 1 p.	2
	6.	Par katru vārdu, kuram pareizi noteikts burtu un skaņu skaits – 1 p.	2
	7.	Par pareizi izveidotu teikumu atbilstoši uzdevuma nosacījumiem – 1 p. Ja teikums uzrakstīts gramatiski pareizi – 1 p.	2
Kopā			20

Rakstīšana	Tekstveide	Skatīt tabulu „Tekstveides vērtēšanas kritēriji”.	20
-------------------	------------	---	-----------

Mutvārdu daļa	Skatīt tabulu „Runāprasmes vērtēšanas kritēriji”.	20
----------------------	---	-----------

Vērtējums ballēs

Punkti	1–10	11–22	23–34	35–49	50–62	63–72	73–80	81–88	89–95	96–100
Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Runāprasmes vērtēšanas kritēriji (20 p.)

Ja nav ievērots atbildes laiks (mazāk par 1 min), maksimālais punktu skaits par katru kritēriju – 2 punkti.

P.	Saturs	Stāstījuma loģiskums	Pašizteiksme	Vārdu krājums
5	Runas saturs atbilst tematam, pārliecinoši argumenti, kā arī skaidri izteikta personiskā attieksme.	Precīzi izplānota runa: ir ievads, galvenā daļa un nobeigums. Skaidri attīstīta galvenā doma.	Ir savs stils, dabiska, nesamākslota runa. Pareiza izruna un intonācija.	Bagāts vārdu krājums, precīzi izvēlēti un lietoti vārdi, tēlaina valoda.
4	Runa atbilst tematam. Pietiekami argumentu atlase. Ir personiskā attieksme.	Plānveidīgi veidota runa, ir ievads, galvenā daļa un nobeigums. Pietiekami veiksmīgi atklāts galvenais temats.	Pietiekami dabiska, viegli uztverama runa. Samērā precīza izruna un intonācija.	Pietiekami bagāts vārdu krājums, atbilstošs vārdu lietojums. Tēlaina valoda. Ir atsevišķas stila kļūdas.
3	Stāstījums atbilst tematam. Nepārliecinoši argumenti. Nav personiskās attieksmes.	Ir mēģināts ievērot plānveidību, galvenā doma uztverama ar grūtībām.	Runa samākslota, frāžaina. Izvēlēta intonācija neatbilst temata izklāstam. Kļūdas izrunā un intonācijā.	Trūcīgs vārdu krājums, vairākas stila kļūdas, vienveidīgi teikumi.
2	Runa daļēji atbilst tematam.	Haotisks stāstījums.	Neizteismīga, grūti uztverama runa.	Nepietiekams vārdu krājums domas izteikšanai, nabadzīga valoda.
1	Runa neatbilst tematam.	Runa veidota no atsevišķiem teikumiem, doma nav uztverama.	Runā aprautiem teikumiem. Pauzē.	Trūcīgs vārdu krājums, daudz stila kļūdu.
0	Nav vērtējams.			

Tekstveides vērtēšanas kritēriji* (20 p.)

P.	Saturs	Plānveidība	Stils	Ortogrāfija ** Interpunktija **
5	Saturs atbilst tematam. Domas un jūtas atklātas precīzi un oriģināli, ir personiskā attieksme.	Ir ievēroti teksta uzbūves principi. Precīzi attīstīta galvenā doma, ievērotas rindkopas un to savstarpējā saistība. Ievērots apjoms.	Bagāta leksika, precīzi izvēlēti vārdi un daudzveidīgas teikumu sintaktiskās konstrukcijas. Ir vērojams savs stils, izteismīga valoda.	Nav kļūdu.
4	Spridumi atbilst tematam. Domas un jūtas atklātas pietiekami oriģināli un skaidri. Personiskā attieksme pietiekami skaidra.	Ievēroti teksta uzbūves principi, pietiekami precīzi atklāta galvenā doma un teksts sadalīts rindkopās. Apjoms 100–120 vārdu.	Bagāta leksika, izmantotas dažādas sintaktiskās konstrukcijas. Valoda izteismīga. Viena stila kļūda.	1 kļūda.
3	Spridumi atbilst tematam. Nepietiekami atklāta personiskā attieksme.	Ievēroti teksta uzbūves pamatprincipi. Galvenā doma atklāta pietiekami. Ir ievērotas rindkopas. Apjoms 75–100 vārdu.	Tematam atbilstoša leksika. Vienveidīgas teikumu konstrukcijas. 2 stila kļūdas.	2–3 kļūdas.
2	Aptuvenš temata izklāsts, virspusēja temata izpratne. Nav personiskās attieksmes.	Teksta uzbūve neskaidra. Grūti izsekot galvenajai domai. Daļēji ievērots dalījums rindkopās. Apjoms – mazāks par 75 vārdiem*.	Vienkāršota leksika. Vienveidīgas teikumu konstrukcijas, pārsvarā vienkārši teikumi. 3–4 stila kļūdas.	4–5 kļūdas.
1	Temats nav izprasts. Trūkst personiskās attieksmes.	Nav ievērota plānveidība un nav dalījuma rindkopās.	Trūcīga leksika. Kļūdas vārdu izvēlē, primitīvi veidoti teikumi. 5–6 stila kļūdas.	6–7 kļūdas.
0	Nav saistības ar tematu.	Haotisks temata izklāsts.	Darbs nav uztverams.	8 un vairāk kļūdu.

* Ja teksta apjoms ir mazāks par 75 vārdiem, maksimālais punktu skaits par katru kritēriju – 2 punkti.

** Vērtē tikai apgūtā mācību satura robežās.

1. biļete

**Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Aizlieguma zīmes”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.**

- Kuras no attēlā redzamajām aizlieguma zīmēm tev šķiet nelietderīgas? Kāpēc?
- Vai tu ievēro dažādas aizlieguma un brīdinājuma zīmes? Kāpēc?
- Kādas zīmes un kāpēc tu izvietotu skolā?

Plāns.

2. biļete

**Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Apmaldīšanās pilsētā”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlu un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.**

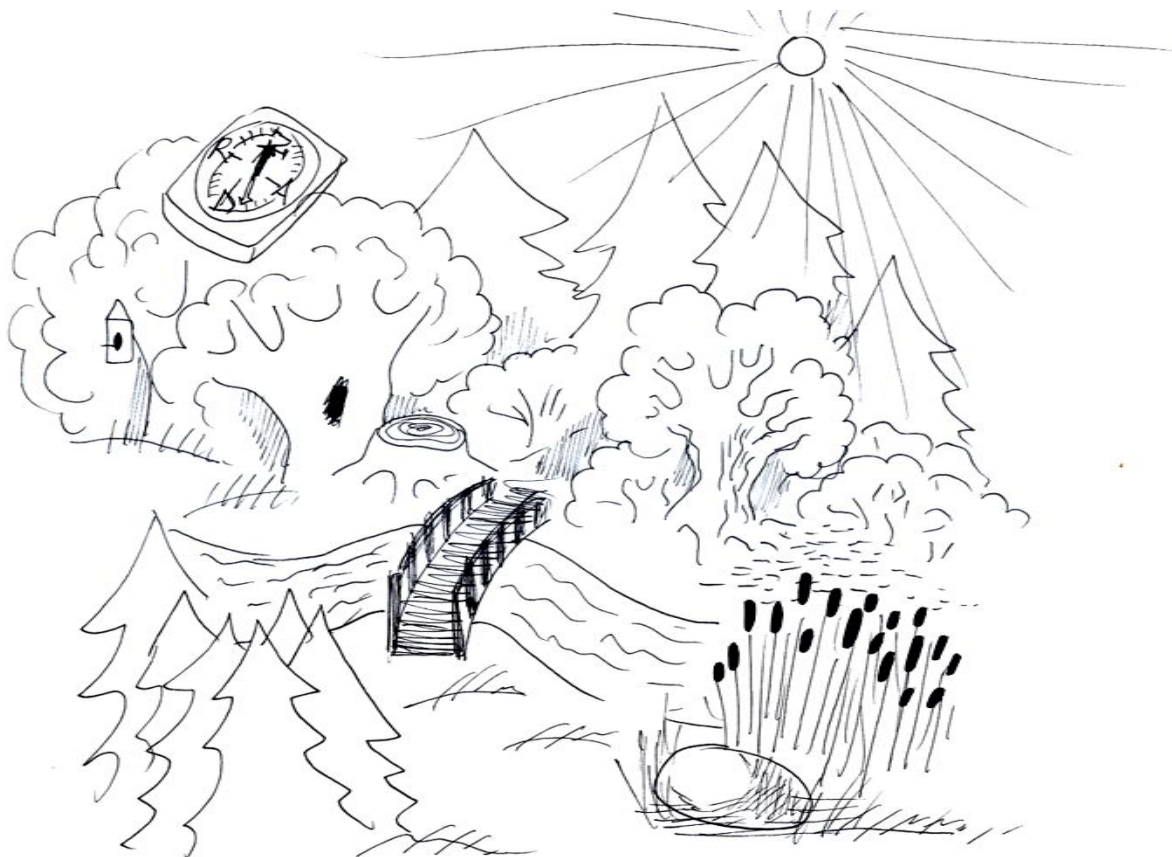

- Pie kā tu vērstos sarežģītā situācijā?
- Raksturo vietu, kur tu atrodies! (*Skatīt attēlu!*)
- Kas būtu jāievēro, lai, atrodoties svešā vietā, nevarētu apmaldīties?

Plāns.

3. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Apmaldīšanās mežā”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlu un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kā tu rīkosies, ja būsi apmaldījies mežā?
- Raksturo vietu, kur tu atrodi! (*Skatīt attēlu!*)
- Kas būtu jāievēro, lai, atrodoties svešā vietā, nevarētu apmaldīties?

Plāns.

4. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Lasīšana – izklaide un mācīšanās”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kādas grāmatas, žurnālus vai interneta mājaslapas tu lasi, lai izklaidētos, lai mācītos, lai uzzinātu kaut ko interesantu?
- Kuru grāmatu, žurnālu vai interneta mājaslapu lasīšana tev sagādā grūtības? Kāpēc?
- Kuras grāmatas, žurnālus vai interneta mājaslapas tu ieteiktu izlasīt klasesbiedriem? Kāpēc?

Plāns.

5. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Grāmatu, filmu vai multiplikācijas filmu varoņi”!

Savā stāstījumā vari izmantot attēlu un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

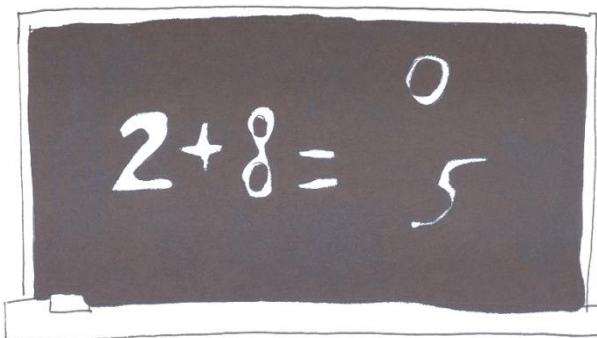
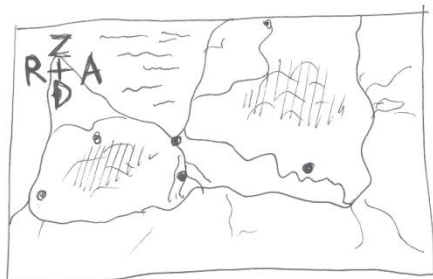

- Kuri ir tavi mīļākie grāmatu, filmu vai multiplikācijas filmu varoņi? Kāpēc?
- Kāpēc tu lasi grāmatas vai skaties filmas?
- Kuru grāmatu izlasīti vai kuru filmu noskatīties tu ieteiktu klasesbiedriem? Kāpēc?

Plāns.

6. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Mans mīļākais mācību priekšmets”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kurš mācību priekšmets tev visvairāk patīk? Kāpēc?
- Ko tu gūsti šā mācību priekšmeta stundās?
- Kā nākotnē tev noderēs šajā mācību priekšmetā iegūtās zināšanas un prasmes? Kāpēc?

Plāns.

7. bijete

**Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Svešvalodu prasmju nepieciešamība”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.**

- Kuru svešvalodu tu esi iemācījies vislabāk? Pastāsti par savām šīs valodas prasmēm!
- Kur un kā tu vari izmantot svešvalodas prasmes?
- Kuru svešvalodu tu gribētu vēl iemācīties? Kāpēc?

Plāns.

8. bijete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Sargā sevi un citus!”
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kā cilvēks var sevi pasargāt no nelaimes gadījumiem?
- Kā tu rīkotos ekstremālā situācijā?
- Vai tu gribētu strādāt par ugunsdzēsēju, ārstu vai policistu? Kāpēc?

Plāns.

9. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Muzeju apmeklēšana”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Pastāsti par viena muzeja apmeklējumu! Kas tev tur patika, kāpēc?
- Kuru muzeju tu labprāt apmeklētu? Kāpēc?
- Kāpēc, tavuprāt, jāapmeklē muzeji?

Plāns.

10. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Cilvēka labās un sliktās rakstura īpašības”! Savā stāstījumā vari izmantot attēlu un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kādas rakstura īpašības tu gribētu redzēt savā draudzenē vai draugā?
- Kuras rakstura īpašības tev pašam traucē? Kāpēc?
- Kādas rakstura īpašības tu vēl gribētu izkopt? Kāpēc?

Plāns.

11. bijete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Bibliotēkā”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kāpēc nepieciešamas bibliotēkas?
- Pastāsti par savas skolas, pilsētas vai pagasta bibliotēku!
- Kādai, tavuprāt, jābūt mūsdienīgai bibliotēkai? Kāpēc?

Plāns.

12. bijete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Attieksme pret mājdzīvniekiem”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kāda ir tava attieksme pret mājdzīvniekiem?
- Kāpēc, tavuprāt, cilvēki iegādājas mājdzīvniekus?
- Kāpēc cilvēkiem jāuzņemas atbildība par pieradinātu mājdzīvnieku?

Plāns.

13. biļete

**Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Draudzība internetā”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlu un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.**

- Kāda ir tava attieksme pret draudzēšanos internetā?
- Vai tev ir interneta draugi? Kāpēc?
- Kādai draudzībai tu dod priekšroku?

Plāns.

14. biļete

Veido 2 minūšu garu stāstījumu par tematu „Mani mīļākie svētki”!
Savā stāstījumā vari izmantot attēlus un atbildes uz piedāvātajiem jautājumiem.

- Kāda nozīme ir svētkiem cilvēka dzīvē?
- Kuri ir tavi mīļākie svētki? Kāpēc?
- Kad, tavuprāt, svētki ir izdevušies? Kāpēc?

Plāns.